

Liperin kunnan kannanotto TE-palvelujen järjestämisvastuuseen Pohjois-Karjalassa

Kunnanhallitus 22.05.2023 § 126

32/00.04.00/2023

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023) hyväksyttiin eduskunnassa maaliskuussa 2023.

Tässä ns. TE- 2024 - uudistuksessa vastuu työnhakijoille sekä yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirretään pääosin kunnille. Työvoimapalveluiden myötä kuntien vastuulle siirtyy myös kotoutumispalvelujen järjestäminen työnhakijana oleville kotoutuja-asiakkaille.

Valtiolla on jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtio vastaa kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta. Valtio myös tarjoaa työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitää valtakunnallisia tietovarantoja.

Järjestämisvastuun siirrolla pyritään lisäämään työllisyyttä edistämällä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa valtion, kuntien, elinkeinoelämän ja koulutusorganisaatioiden välisellä yhteistyöllä sekä vahvistamaan alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä. Tavoitteena on palvelurakenne, joka tukee nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Työnhakijan ja työnantajan näkökulmista palvelujen asiakaslähtöisyys paranee, kun palvelut tuotetaan kuntien lähipalveluina huomioiden alueelliset työmarkkinat, työvoiman liikkuvuus sekä joustavat, tarvelähtöiset palvelut.

Työllisyys- ja kotoutumispalvelujen, kunnan koulutuspalvelujen sekä elinkeinopalvelujen ollessa samalla järjestäjällä kunnilla on aiempaa paremmat edellytykset tarjota paikallisten ja seudullisten työmarkkinoiden tarpeisiin räätälöityjä palveluja. Tärkeätä on huomioida myös hyvinvointialueiden vastuu työnhakijoiden sosiaali- ja terveyspalveluista ja palvelujen yhteensovittamisesta tarpeenmukaisiksi kokonaisuuksiksi.

TE-palvelut siirretään kunnille tai useammasta kunnasta muodostuville työllisyysalueille, joiden työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee olla maantieteellisessä yhteydessä toisiinsa ja niiden tulee muodostaa työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Työvoimapohjaksi asetettu 20 000 henkilön raja mahdollistaa mm. siirtyvien henkilöstöresurssien osalta palvelut turvaavan

kokonaisuuden. On kuitenkin toivottavaa, että alueet olisivat tätä suurempia ja muun muassa työpaikkapendelöintitietojen perusteella määritellyt tilastolliset työssäkäyntialueet huomioitaisiin järjestämisvastuuta valmisteltaessa. Näin varmistetaan, ettei palveluiden järjestäminen pirstaloitu liian pienille alueille ja että alueilla pystytään takaamaan resurssien riittävyys ja palvelujen yhdenvertainen saatavuus.

Kuntalain mukaan (Kuntalaki 8 §) tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Monesta työllisyydenhoidon toiminnosta on mahdollista sopia järjestämisvastuullisen tahon ja jäsenkuntien välillä, mutta oleellista on, että järjestämisvastuullisella taholla säilyy viimesijainen mahdollisuus vastata palveluista kokonaisuutena.

Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostavat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Kunnat saavat jatkossa valtionosuutta niiden vastuulle siirtyviin TE-palveluihin. Valtionosuus on kunnille yleiskatteista tuloa, jonka käytöstä kunnat päättävät itse ottaen huomioon lainsäädännön vaatimukset palveluiden järjestämisestä. Lisäksi työttömyysetuuksien osalta kuntien vastuut kasvavat siten, että kunnan rahoitusvastuu alkaa nykyistä nopeammin ja kasvaa portaittain työttömyyden pitkittyessä.

Kuntien on sovittava yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta ja ilmoitettava siitä työ- ja elinkeinoministeriölle lokakuun 2023 loppuun mennessä. Palvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnille 1.1.2025. Jos kuntien yhteistoiminnasta ei ole edellä mainittuun määräaikaan mennessä päätetty, järjestämistavasta päättää valtioneuvosto ainakin siihen saakka, kunnes kunnat sopivat yhteisistä toimintatavoista.

Huomioiden uudistuksen myötä kunnille lankeava uusi valtionosuustehtävä sekä työvoiman liikkuvuuteen ja työmarkkinoiden dynamiikkaan liittyvät näkökohdat luontevaa on, että Pohjois-Karjala on jatkossa yksi työllisyysalue ja että lähipalvelut tuotetaan työnhakijoille ja työnantajille eri puolilla maakuntaa paikalliset piirteet huomioiden. Työvoiman saatavuuden parantaminen sekä kohtaanto-ongelman helpottaminen onnistuvat vain turvaamalla tehokas ja kattava palvelutuotanto kuntien yhteisellä tekemisellä ilman moninkertaista hallintoa ja ylimääräistä byrokratiaa.

Työllisyysalue järjestämisvastuineen tulee järjestää siten, että palvelut kyetään järjestämään myös pitkällä tähtäimellä tulevia muutoksia ja

muun muassa pieneneviä työllisyydenhoidon resursseja ennakoiden. Tämä edellyttää riittävän vahvaa toimijaa ja joustavaa kuntien, työllisyysalueen ja hyvinvointialueen keskinäistä yhteistyötä. Kyse ei lopulta ole hallinnon tarpeista, vaan asiakasnäkökulma on se oleellinen peruste, jonka pohjalta jotain kannattaa uudistaa.

Valmistelija	Työllisyyspalveluvastaava
Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Liperin kunta esittää kannanottonaan, että vuoden 2025 alusta alkaen tarkoituksenmukaisin vaihtoehto TE-palvelujen järjestämiseksi Pohjois-Karjalassa on koko maakunnan kaikki kunnat kattava yhteinen työllisyysalue, joka toteutetaan vastuukuntamallilla.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotus.
Ote	Pohjois-Karjalan kuntien kirjaamot
Lisätietoja	Työllisyyspalveluvastaava, p. 050 430 6039